

Posudek oponenta disertační práce

Studentka:	Ing. Martina Šimková
Název práce:	Sociální a ekonomické aspekty stárnutí populace ČR
Školitel:	doc. Ing. Jitka Langhamrová, CSc.
Oponent:	prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.

Pro posouzení předložené práce jsem zvolil zejména tato kritéria hodnocení:

- **Aktuálnost zvolené problematiky**
- **Míra splnění cíle práce**
- **Formální úroveň práce**
- **Nové poznatky, které byly dosaženy v disertační práci**

Aktuálnost zvolené problematiky:

Téma předložené práce považuji za velmi aktuální. Stárnutí populace je velkým tématem současnosti, se kterým se lze setkat v nejrůznějších politických, odborných a každodenních kontextech. Práce bezesporu k těmto diskusím pozitivně přispívá.

Stárnutí obyvatelstva ovlivňuje prakticky všechny sféry ekonomiky. Největší pozornost je věnována vlivu na výši vládních výdajů, především na zajištění nákladů na penzijní zajištění a nákladů na sociální a zdravotní péči. Jak autorka správně uvádí, otázka stárnutí má mnohem širší dopady, často neekonomické, a to se snaží ve své práci postihnout.

Míra splnění cíle práce:

Úspěch každého bádání, natož v oblasti ekonomické, se odvíjí od přesné a jasné formulace cílů a nastolení motivujících pracovních hypotéz.

Cílem disertační práce bylo především ekonomické zhodnocení problematiky demografického stárnutí populace České republiky, s akcentem na makroekonomické, ale i sociální faktory. Jádrem práce byla ilustrace a zhodnocení rizik pro společnost a odhad hlavních makroekonomických dopadů. Odhady dopadů jsou ilustrovány především pomocí ekonomicko-statistických ukazatelů, především národního účetnictví, ať již jde o relaci k hrubému domácímu produktu nebo vyčíslení závazků. Je samozřejmé, že nelze v jedné práci podchytit všechny aspekty stárnutí populace. Autorka se proto zaměřila na vybrané oblasti stárnutí, přičemž tento výběr byl ovlivněn

Je samozřejmé, že nelze v jedné práci podchytit všechny aspekty stárnutí populace. Autorka se proto zaměřila na vybrané oblasti stárnutí, přičemž tento výběr byl ovlivněn využitím již publikovaných prací autorky. To ovlivnilo strukturu práce, neboť jsou zařazeny kapitoly, jejichž souvislost se stárnutím není tak velká (např. kap. 4.5. Vliv migrace a remitencí na ekonomiku a její zdroje).

Celkově však považuji cíl za splněný.

Formální úroveň práce

Z tohoto pohledu nemám k práci připomínky. Autorka prostudovala velké množství domácí i zahraniční literatury (přes 180 pramenů), zpracovala 18 aktuálních tabulek, 48 obrázků (spíše grafů) a 4 přílohy.

Nové poznatky, které byly dosaženy v disertační práci

Za základní přínos práce považuji kap. 5.5. Penzijní závazky stárnoucí populace, kde byla použita metoda penzijních schémat. Rovněž kap. 2.3. Vliv stárnutí na životní úroveň budoucích důchodců přináší řadu nových poznatků, podobně jako kap. 3.4.1. Rizika pro zajištění vnitřní a vnější bezpečnosti společnosti.

Dílčí připomínky k práci

Autorka uvádí řadu svých názorů, s kterými by bylo možno polemizovat, např.:

str. 112

Pouze okrajová zmínka o náhradních dobách nevystihuje jejich význam v důchodovém zabezpečení. Jejich značný rozsah je jedním z významných faktorů deficitu důchodového účtu;

str. 113

Zvýšení věku odchodu do důchodu nemusí vést k udržení stabilnějšího poměru mezi ekonomicky aktivními a neaktivními (problém přesunu do invalidních, předčasných důchodů, nezaměstnanost starších osob);

str. 114

Deficit může být dlouhodobě vyrovnáván daňovými výnosy;

str. 130

Podpora přílivu vzdělaných a kvalifikovaných zahraničních pracovníků nutně oslabuje země, odkud přicházejí.

Do diskuse při obhajobě navrhuji následující otázky:

- 1) Ve velké části práce se autorka zabývala důchodovým systémem. Jakou důchodovou reformu by navrhovala?
- 2) Je zřejmé, že se vzrůstajícím vzděláním klesá počet dětí na jednu ženu. Podle výzkumů je dědičný podíl inteligence nejméně 50 %. Podprůměrná plodnost nejinteligentnějších žen vede nevyhnutelně k poklesu inteligence celé společnosti. Jak zabezpečit, aby stoupala porodnost zejména žen mající střední a vysokoškolské vzdělání?
- 3) Jaké nástroje pro zvýšení zaměstnanosti starších osob by autorka navrhovala?

Závěr

Zvolené téma pro tuto práci je vysoce aktuální a poskytuje široký prostor pro rozpracování. Považuji za chvályhodné, že autorka zvolila střízlivý a věcný přístup, prošla tuto problematiku od základních souvislostí až ke konkrétním otázkám ve vybraných oblastech stárnutí populace, se zřejmým úmyslem nalézat řešení.

Autorka projevila nesporně svoji odbornou erudici. Je patrné, že vyhledala a systematicky zpracovala větší množství relevantních podkladů a podařilo se jí sestavit srozumitelný přesvědčivý materiál s logickou stavbou. Projevila přitom cit pro výběr kvalitních podkladů preferujících odborné pohledy. Oceňuji i bohatou publikační činnost autorky.

Předložená práce jako celek působí solidním dojmem, je přehledná, srozumitelná. Téma bylo po věcné stránce v hlavních rysech vyčerpáno. Práci jsem měl možnost posuzovat i pro malou obhajobu a musím konstatovat, že autorka moje připomínky vesměs akceptovala a pozitivní posuny v práci jsou patrné.

Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí.

V Praze, 20. dubna 2016

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'V. Krebs', is positioned above the printed name.

prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.

Vysoká škola ekonomická v Praze

Hodnocení disertační práce v oboru Statistika (VŠE v Praze)

(vyplňuje školitel a oponenti – příloha posudku oponenta)

Jméno doktoranda: Ing. Martina Šimková
Název práce: Sociální a ekonomické aspekty stárnutí populace ČR
Jméno hodnotitele: prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.

Kritéria hodnocení

1. Odpovídá název práce jeho obsahu (zcela, částečně)?
Název práce odpovídá zcela jeho obsahu.
2. Je vymezení cílů vyhovující, je uvedeno v úvodu, abstraktu?
Cíl, tak, jak je vymezen v úvodu na str. 9 je vyhovující. V abstraktu postrádám vymezení cíle práce.
3. Jak jsou vytčené cíle splněny, je shrnuto v závěru, abstraktu?
Cíl práce považuji za splněný
4. Jsou zřetelně odlišeny metody převzaté z literatury a vlastní přístupy?
V práci jsou odlišeny metody vlastní a metody převzaté z literatury.
5. Co je vědeckým přínosem (např. z hlediska teorie statistiky či metod analýzy dat)?
Základním přínosem je použití metody penzijních schémat (kap. 5.5.).
6. Úroveň rešerše poznatků a použité literatury ve zkoumané oblasti:
Autorka využívá celkem 117 aktuálních titulů literatury z velké míry zahraničních a dále cca 50 internetových zdrojů.
7. Úroveň aplikací, hodnocení a porovnání metod (zařazení tabulek a grafů):
Zařazení 18 tabulek, 48 obrázků (grafů) a 4 příloh vhodným způsobem dokresluje zkoumanou problematiku.
8. Způsob vyjadřování, jazyková úroveň:
Jazyková úroveň práce je na odpovídající úrovni.
9. Jsou řádně definovány používané pojmy, zkratky a symboly?
Zkratky jsou řádně definovány na str. 148.
10. Formální úroveň (matematických výrazů, tabulek, grafů):
Formální úroveň matematických výrazů, tabulek a grafů je odpovídající.

Datum: 20. 4. 2016

.....
podpis